

VIII. Напрямки удосконалення системи захисту населення від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру у 2008 році

Забезпечення безпеки та захисту населення в Україні, об'єктів економіки і національного надбання держави від негативних наслідків надзвичайних ситуацій залишається невід'ємною частиною державної політики національної безпеки і державного будівництва, однією з найважливіших функцій центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів рад.

Аналіз загального стану техногенної та природної безпеки України у 2007 році, детальний розгляд досягнутих здобутків та існуючих недоліків у цій сфері дають підстави сформулювати основні завдання щодо удосконалення системи забезпечення техногенної та природної безпеки в 2008 році.

У сфері державного управління:

- приведення у відповідність із сучасними умовами існуючої системи нормативно-правового забезпечення техногенної та природної безпеки, в тому числі щодо функціонування органів виконавчої влади;
- гармонізація вітчизняних технічних та екологічних стандартів з міжнародними, зокрема європейськими, стандартами і нормами, запровадження екологічного маркування вітчизняних товарів і товарів, які ввозяться на територію України;
- здійснення аналізу стану природної та техногенної безпеки на державному, регіональному та місцевому рівнях і визначення (коригування) на цій основі конкретних завдань і заходів щодо його покращення;
- підвищення ролі та значення системи запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру у сфері забезпечення національної безпеки;
- продовження реформування системи цивільного захисту на основі набутого досвіду з урахуванням сучасних умов;
- оптимізація структури, розподіл завдань та сфер відповідальності органів управління з питань цивільного захисту;
- здійснення заходів щодо розвитку системи місцевої пожежної охорони;
- забезпечення чіткої взаємодії між суб'єктами державного моніторингу та органами управління цивільного захисту, необхідної для якісного відповідного реагування на надзвичайні ситуації та забезпечення ефективних спільних дій;
- удосконалення національної системи епідемічного нагляду та лабораторного контролю за інфекційними хворобами, як однієї із складових частин своєчасного і кваліфікованого реагування на надзвичайні ситуації техногенного, природного та соціального характеру;

- формування національної та регіональної системи екологічного страхування і системи екологічного менеджменту та аудиту з метою акумулювання коштів для екологічної санації території;

- залучення громадськості до заходів з перевірки ефективності здійснення заходів щодо розвитку системи екологічної безпеки;

- створення нормативно-правової бази для ефективного застосування механізмів Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату;

- удосконалення системи інституційного забезпечення виконання програм подолання наслідків Чорнобильської катастрофи.

У сфері розвитку та функціонування аварійно-рятувальних формувань:

- удосконалення діяльності Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та упорядкування діяльності інших аварійно-рятувальних служб і формувань, підпорядкованих МНС;

- покращення діяльності наявних державних аварійно-рятувальних (комунальних) служб, забезпечення їх постійної готовності до ефективних дій при виникненні всіх видів надзвичайних ситуацій;

- удосконалення єдиної державної системи авіаційних пошуково-рятувальних робіт;

- проведення атестації аварійно-рятувальних служб недержавних форм власності, їх державної реєстрації в МНС з наданням допомоги для вдосконалення їх діяльності;

- забезпечення обов'язкового обслуговування аварійно-рятувальними службами небезпечних об'єктів та територій;

- удосконалення підготовки та атестації сил і ліцензування засобів, що беруть участь у ліквідації аварій та надзвичайних ситуацій;

- розробка новітніх зразків техніки й обладнання та оснащення ними аварійно-рятувальних формувань;

- якісне та кількісне оновлення пожежно-технічного озброєння підрозділів пожежної охорони, а також створення боєдатних підрозділів місцевої пожежної охорони в сільській місцевості та добровільної пожежної охорони;

- забезпечення залучення відповідних суб'єктів господарювання до проведення специфічних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;

- удосконалення механізму відшкодування витрат, понесених аварійно-рятувальними формуваннями, залученими до проведення рятувальних операцій;

- підвищення рівня підготовки підрозділів, сил і засобів, залучених до робіт в умовах радіаційного та хімічного зараження території.

У сфері удосконалення практичних заходів захисту населення від надзвичайних ситуацій:

- забезпечення безперервного функціонування та експлуатаційно-технічного обслуговування систем оповіщення керівного складу, органів управління цивільного захисту та населення;
- створення державної диспетчерської служби екстреної допомоги населенню європейського зразка за єдиним телефонним номером "112";
- створення автоматизованої системи контролю за станом техногенної безпеки потенційно небезпечних об'єктів та об'єктів підвищеної небезпеки;
- підтримання наявного фонду захисних споруд цивільної оборони у готовності до використання за призначенням та недопущення скорочення їх чисельності;
- планування та здійснення евакуаційних заходів для всіх категорій населення, яке проживає в населених пунктах, що знаходяться у зонах можливого затоплення, небезпечного радіоактивного забруднення та хімічного ураження, районах виникнення стихійного лиха (масових лісових і торф'яних пожеж, землетрусів, зсувів, паводків, підтоплень та інших геофізичних і гідрометеорологічних явищ з тяжкими наслідками), великих аварій, катастроф, інших надзвичайних ситуацій (у тому числі пов'язаних із можливими терористичними проявами та воєнними діями);
- обладнання (ремонт, відновлення) систем протипожежного захисту у будинках підвищеної поверховості;
- підвищення ефективності захисту населення від небезпечних хімічних речовин, впровадження режимів радіаційного і хімічного захисту населення з використанням засобів колективного захисту у разі радіаційного або хімічного забруднення території;
- підвищення рівня промислової безпеки виконання небезпечних робіт та експлуатації устаткування підвищеної небезпеки та під час поводження з вибуховими матеріалами і ведення вибухових робіт;
- організація та забезпечення заходів щодо санітарної охорони території країни від заносу та розповсюдження карантинних та екзотичних висококонтagioзних інфекційних хвороб, у тому числі пташиного грипу;
- оперативне реагування на медико-санітарні наслідки надзвичайних ситуацій та їх мінімізація, своєчасне надання встановлених обсягів медичної допомоги постраждалому населенню, а також підтримання його санітарно-епідеміологічного благополуччя у зонах надзвичайних ситуацій;
- запобігання викидам і скидам забруднюючих речовин, особливо у сфері поводження з відходами;
- вжиття заходів щодо зменшення кількості аварійного житлового фонду;
- забезпечення сталого функціонування систем життєзабезпечення та безаварійної експлуатації хвостового і шламового господарства;
- недопущення виникнення інфекційних захворювань внаслідок порушень вимог порядку щодо водопостачання та водовідведення;
- забезпечення накопичення матеріальних резервів для ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків у обсягах відповідно до затвердженої номенклатури;
- створення, накопичення та зберігання медичних біологічних препаратів (вакцини, сироватки) для використання у разі ліквідації епідемічних ускладнень надзвичайних ситуацій;
- забезпечення надійного захисту сільськогосподарських рослин від ураження хворобами та шкідниками;
- забезпечення готовності органів управління і сил щодо охорони громадського порядку, безпеки дорожнього руху, охорони матеріальних та культурних цінностей, районів і осередків можливих аварій, катастроф та інших надзвичайних ситуацій;
- забезпечення пріоритетного виконання робіт з попередження надзвичайних ситуацій на шахтах, екологічної безпеки вугледобувних регіонів при ліквідації шахт, повне виконання інженерних рішень і соціально-економічних заходів, передбачених проектами з ліквідації шахт;
- здійснення утилізації застарілих, не визначених і не придатних до використання засобів захисту рослин, пестицидів та агрохімікатів;
- розробка Загальнодержавної програми поводження з небезпечними відходами;
- організація належного транспортного забезпечення ліквідації надзвичайних ситуацій та виконання евакуаційних заходів в особливий період з урахуванням коефіцієнтів технічної готовності транспортних одиниць;
- впровадження сучасних інженерно-технічних та інших заходів, спрямованих на підвищення стійкості функціонування об'єктів і систем життєзабезпечення;
- виконання робіт з оцінки технічного стану та продовження ресурсу будівельних конструкцій, будівель і споруд об'єктів підвищеної небезпеки;
- забезпечення постійного контролю за розвитком водогосподарської обстановки у передпаводковий період і період проходження паводка та весняного водопілля, а також за ходом виконання планових і термінових протипаводкових заходів;

- вжиття заходів щодо недопущення відключення об'єктів питного водопостачання та водовідведення від систем енерго-, газо-, теплопостачання;
- забезпечення безумовного дотримання режиму санітарно-захисних зон водозабору та режиму господарювання у прибережних захисних смугах і водоохоронних зонах річок, водойм і джерел водопостачання;
- забезпечення належного соціального захисту населення, що проживає на техногенно уражених територіях, у тому числі критично підтоплених;
- удосконалення обов'язкового навчання керівників усіх рівнів з питань захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, удосконалення міжгалузевої системи підвищення кваліфікації керівних і управлінських кадрів у сфері цивільного захисту;
- висвітлювання стану природно-техногенної безпеки та захисту населення від надзвичайних ситуацій у засобах масової інформації всіх видів та рівнів та з використанням мережі Інтернет;
- удосконалення підготовки з основ безпеки життєдіяльності (ОБЖ), створення системи дистанційного навчання в галузі цивільного захисту, розробка кваліфікаційних вимог до керівників центральних і місцевих органів виконавчої влади усіх рівнів, посилення контролю за ходом навчання непрацюючого населення;
- здійснення міжнародної діяльності у сфері цивільного захисту у напрямку поширення набутого вітчизняного та використання зарубіжного досвіду, забезпечення повномасштабної інтеграції до європейських, інших міжнародних структур та участь у системі загальноєвропейської безпеки, підвищення міжнародного авторитету країни;
- розробка Загальнодержавної програми зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему;
- забезпечення проектування і будівництво нового безпечного конфайнменту об'єкта "Укриття" та сховища відпрацьованого ядерного палива (СВЯП-2) Чорнобильської АЕС у строки, передбачені відповідними контрактами на спорудження цих об'єктів;
- удосконалення функціонування державного реєстру осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- забезпечення лікувальних закладів, що постійно надають медичну допомогу постраждалому населенню внаслідок Чорнобильської катастрофи ліками, реактивами, витратними матеріалами медичного призначення та сучасним лікувально-діагностичним обладнанням;
- вирішення питань забезпечення населених пунктів компактного проживання переселених із зон радіоактивного забруднення постраждалих громадян питною водою, надійним зв'язком і повною газифікацією тощо;
- забезпечення виконання Загальнодержавної програми подолання наслідків Чорнобильської катастрофи на 2006-2010 роки;
У сфері запобігання виникненню надзвичайних ситуацій:
- здійснення аналізу стану цивільного захисту та визначення конкретних завдань і заходів щодо його подальшого вдосконалення;
- визначення та уточнення найбільш вірогідних для галузі господарства або регіону ризиків виникнення надзвичайних ситуацій;
- впровадження дієвих заходів щодо завчасного (планового) проведення комплексу організаційних, інженерно-технічних та інших профілактичних робіт для запобігання найбільш вірогідним для регіону (галузі) надзвичайним ситуаціям природного і техногенного характеру в межах виконання цільових державних, регіональних і місцевих програм;
- удосконалення системи спостережень і контролю, насамперед із сейсмологічних, гідрогеологічних, гідрометеорологічних, технологічних та епідеміологічних питань;
- удосконалення системи інженерно-геологічного моніторингу територій у частині оцінки стану потенційно небезпечних територій, їх картографування, переліку об'єктів, які потребують першочергової уваги;
- подальший розвиток системи моніторингу і прогнозування надзвичайних ситуацій, взаємодії систем спостереження і контролю за станом потенційно небезпечних об'єктів;
- органічне поєднання екологічної політики (програм, проектів, заходів) з планами та програмами соціально-економічного розвитку на регіональному та місцевому рівнях,
- проведення заходів із запобігання нещасним випадкам, професійним захворюванням і аваріям на виробництві, зниження рівня ризику їх виникнення, зокрема шляхом розроблення та виконання загальнодержавної, галузевих і регіональних програм поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища;
- запровадження новітніх методів управління охороною праці та економічного стимулювання суб'єктів господарювання до створення належних умов праці;
- удосконалення роботи щодо профілактики не виробничого травматизму;
- оснащення державної гідрометеорологічної мережі спостережень спеціальним устаткуванням і сучасними засобами передачі інформації і зв'язку;

- удосконалення системи моніторингу за транспортуванням небезпечних вантажів залізничним транспортом;
- забезпечення надійного контролю за станом і експлуатацією гідротехнічних споруд, особливо у період проходження паводків;
- створення зведеного реєстру небезпечних об'єктів, удосконалення методології оцінки ризику і збитку від надзвичайних ситуацій техногенного характеру;
- раціональне розміщення об'єктів господарювання з урахуванням техногенних та природних загроз, дотримання заборони будівництва на потенційно небезпечних територіях;
- удосконалення інформаційного забезпечення у сфері цивільного захисту шляхом впровадження сучасних технологій, насамперед Урядової інформаційно-аналітичної системи з питань надзвичайних ситуацій;
- підвищення ефективності систем збору, обробки і доведення оперативної інформації про надзвичайні ситуації на основі сучасних інформаційних технологій;
- забезпечення своєчасного декларування безпеки промислових об'єктів і ліцензування діяльності потенційно небезпечних виробничих об'єктів;
- розроблення та впровадження новітніх наукових, екологічно безпечних технологій виробництва (ресурсо- та енергозберігаючих, маловідходних і безвідходних);
- впровадження заходів щодо забезпечення антитерористичного захисту терористично уразливих об'єктів;
- створення, збереження і використання страхового фонду документації на небезпечні об'єкти та системи життєзабезпечення населення;
- забезпечення реального накопичення матеріальних резервів усіх рівнів у обсягах, необхідних для проведення невідкладних робіт, пов'язаних із ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- впровадження практичних заходів щодо сталого функціонування систем безаварійної експлуатації хвостового та шламового господарства;
- посилення пожежного нагляду у природних екосистемах, вжиття додаткових заходів щодо недопущення зниження чисельності сил і засобів, призначених для охорони і захисту природних екосистем від пожеж;
- посилення контролю за узгодженням містобудівної проектно-документації, в тому числі інженерно-технічних заходів цивільної оборони; забезпечення жорсткого контролю за переплануванням житла в багатоквартирних будинках;
- удосконалення контролю за дотриманням екологічних нормативів та посилення відповідальності за їх порушення;
- реалізація спеціальних агрохімічних заходів, спрямованих на запобігання наднормативному надходженню радіонуклідів у продукцію сільського господарства;
- організація розробки та розміщення соціальної реклами, направленої на запобігання травмуванню та загибелі людей під час виникнення надзвичайної ситуації;
- виконання заходів, передбачених Програмою забезпечення пожежної безпеки на період до 2010 року;
- забезпечення протипожежного захисту об'єктів із масовим перебуванням громадян, незалежно від форми власності;
- підвищення вибухопожежобезпеки місць зберігання військових засобів ураження;
- забезпечення обов'язкового особистого страхування працівників аварійно-рятувальних підрозділів;
- забезпечення врахування вимог пожежної безпеки при розробці та затвердженні містобудівної документації з планування територій міст і селищ;
- здійснення заходів, передбачених Програмою реабілітації територій, забруднених внаслідок військової діяльності на 2002 - 2015 роки, в тому числі від вибухонебезпечних предметів;
- приведення до відповідних норм безпечного розміщення об'єктів комерційного, торговельного і соціально-побутового призначення на станціях метрополітену та прилеглих до них підземних переходах;
- вжиття заходів щодо вдосконалення системи спостереження за водогосподарською обстановкою, забезпечення потреб населення і галузей національної економіки водними ресурсами з раціональним регулюванням режимів роботи гідровузлів водосховищ Дніпровського каскаду, інших великих водосховищ комплексного призначення, особливо у весняно-літній період, з урахуванням можливого мінімального затоплення прилеглих територій та забезпечення інтересів основних водокористувачів;
- забезпечення функціонування системи контролю за якістю поверхневих вод у місцях водозаборів комплексного і господарсько-питного призначення;
- внесення змін до Загальнодержавної програми "Питна вода", зокрема, щодо поетапного приведення стандартів якості питної води у відповідність з вимогами ЄС;
- забезпечення ефективного використання науково-технічного потенціалу держави у вирішенні проблем прогнозування і

попередження надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру шляхом проведення наукових досліджень і прикладних робіт із питань цивільного захисту населення і територій;

- здійснення перебудови та технічного переозброєння виробничого комплексу на основі впровадження новітніх наукових досягнень, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, безвідходних та екологічно безпечних технологічних процесів, застосування відновлюваних джерел енергії, розв'язання проблем знешкодження і використання всіх видів відходів;
- налагодження ефективного екологічного контролю за науково-дослідними роботами зі створенням об'єктів штучного походження, їх проектуванням, будівництвом та функціонуванням з метою управління техногенними навантаженнями, раціональним використанням природних ресурсів і розміщенням продуктивних сил;
- удосконалення норм державної експертизи, ліцензування, нагляду і контролю в сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру.

Виконання протягом 2008 року вказаних завдань підвищить ефективність державної політики у сфері техногенної і природної безпеки, покращить діяльність центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо вирішення актуальних проблем захисту населення, об'єктів і територій від небезпечних факторів різного характеру, зниження втрат від надзвичайних ситуацій, поліпшить якість необхідних управлінських рішень і забезпечить ефективне використання коштів державного бюджету, забезпечить необхідний рівень безпеки проживання громадян.